

۲۰۲۲/۰۷/۲۰

عزیز الله کهگدای / جغرافیه

تاریخچه ولایت فراه

ولایت فراه : فراه، فواوه، اسکندریه یا پروفتازیا یکی از ولایت های تاریخی غربی افغانستان است که با هرات، نیمروز، هلمند، غور و ایران هم سرحدات. شهرتاریخی فراه مرکز ولایت، اناردره، بالابلوک، پُرچمن، پشت رود، خاک سفید، شیب کوه، قلعه کاه، گلستان و لاش جوین ولسوالی های این ولایت میباشند. این ولایت از جمله مناطق خشک و نیمه بیابانی افغانستان است، خاک آن نهایت مساعد و حاصلخیز است از این رو از حاصل ترین ولایات افغانستان محسوب میشود.

میگویند: سکندر مقدونی که بالشکر بزرگی برای تسخیر ممالک ایشیا از آن سرزمین گذر میکرد، زمستان را در اینجا گذرانده و در سفرنامه خود از هوای گرم و خوشگوار فراه تعریف و ستایش کرده است. این شهر زمانی مرکز و گاهی جزء از سیستان آنوقت نامیده شده، در آن اعصار از حیث تمدن و نفوس از بلاد معروف و معمور شناخته میشد. (آریانا دائرة المعارف افغانستان)

از جمله اقدامات مهم و اساسی اسکندر کبیر در ممالک تحت تسلط خود میتوان به موضوع دژیا قلعه سازی آن اشاره کرد، یکی از آن «اسکندریه فراه» میباشد که بنام «پروفتازیا» یاد میشود و پایتخت سرزمین تاریخی زرنج یا همان سیستان امروزی بود که در اکتوبر ۳۳۰ ق م بنا کرده بود (افغانستان بعد از اسلام، حبیبی) و (سالنامه کابل ۱۳۱۱ش).

این سرزمین کهن که در ازمنه قدیم به «اسکا ستیانا» موسوم بود، یونانی ها به «درنگیانا»، فارسها به «زرنج» و نیمروز و سیستان «و عربها به «زرنج و سجستان» می نامیدند و شهر فراه در آنوقت یکی از شهرهای مهم و دارای قلعه های متین بود. اکثراً معبر بزرگ و میدان مجادله جنگ آوران در راه دفاع از سرزمین خود در برابر اجانب رول مهمی داشته اند که از زد و خورد های شان آثار مفصلی موجود و گواه است. (ویکیپدیا).

حوضه جنوب غربی افغانستان در ادوار کهن «درنگیانا، زرنج و بعداً سکسیانا، سیستان» یاد شده و شهر فراه نظر به موقعیت تاریخی و مهم خود حیثیت مرکز این حوضه را داشته است. نام کهن این حوضه بنابر موجودیت دریا ها و جهیل ها که اکنون هامون گفته میشود مانند «هامون صابوری، هامون هلمند، هامون گودزره در نیمروز» اند و «زره» خود ریشه «دریه و دریا» است. از همین لحاظ این حوضه زرنگیانا «زرنج» نامیده شده است (آریانا یا افغانستان - نجیب الله). سپس در حدود سده دوم ق م و قتی که ساکها از شمال هندوکش به این حوزه مهاجرت کردند، این جاها را ساکستانا «سیستان» خوانده اند (تصویری از زندگی مردم بلوچ).

مرکز ولایت فراه شه رتاریخی فراه در جنوب فراه رود در دامنه کوهی بنام «تکه» موقعیت دارد، با طرز خاص آباد شده است که از ابهت و عظمت گذشته آن دیوارهای مخروطی و خندق های عریض و عمیق اطراف آن گواهی میدهد. شهر باستانی فراه با کهنگی و فرسودگی که دارد موقعیت جنگی بس مهمی را داراست (قاموس جغرافیایی افغانستان).

به عقیده محققین قدیمی ترین شهر، شهر کهنه فراه ست. در متون عهد تیموری از شهر کهنه فراه بنام قلعه داودی یاد شده و در داخل آن بقایای سردابه ها، حوض های پخته کاری دیده میشود. در حدود ۸۰۰ سال قبل، یاقوت حموی در کتاب معروف خود (معجم البلدان) از شهر فراه این طور یاد کرده است: فراه شهریست بس بزرگ در نواحی زرنج و روستا هایش به «۶۰» قریه میرسد. در اوستا چنین نگاشته شده است: «فراذاتا» اسم وادی است که امروز به فراه رود معروف است و اسم شهر فراه نیز ماخوذ از نام این دریاست. (ویکیپدیا)

تاریخچه و وجه تسمیه: در نوشته های دوره اسلامی این کلمه بصورت «فراه» و «فره» ضبط شده و نویسندگان اسلامی آنرا با کلمات «فر یا فره»، «خره» پهلوی، «خورن» اوستایی یاد میشدند که فروغ و شکوه معنی دارند (ویکیپدیا).

دریاها «زره» با عقیده زردشت محل و جایگاه «فرایزدی» بوده که یکی از این دریاچه ها که بنام «فرزدانو» نامیده شده در سیستان موقعیت داشته است با این همه دریاچه ها و دریا های که در فراه جریان داشته است این ولایت محل با برکت و پُرسعادت بوده است. بنابراین اسم فراه از نام دریای فراه موسوم به «فراذته» نقل شده است، بدین گونه از فراذته، فراه شده است. «فرزدانو» بنا بر روایت اوستا آبی بوده که کشتاسب آنجا صد اسپ، هزار گاو و ده هزار گوسفند برای اناهیتا «ایزد آب» نذر کرد. (اوستا نگارش خلیل دوستخوا تهران).

مناطق تاریخی :

قلعه کک کهزاد:

که بیش از دو هزار سال سابقه دارد در جنوب شرق فراه بالای کوه بچه، قلعه خرابه برسرکوه ازسنگ، خشت پخته و گچ ساخته شده و ساختمان در بین چند برج واقع شده است.

کافر قلعه:

در ده کیلومتری مرکز فراه برفراز کوه قلعه بنام کافر قلعه بنا شده است که یکی از آبدات تاریخی و بس حیرت آور و شگفت انگیز ولایت فراه بشمار میرود که بشکل یک سنگلاخ عظیم هرم مانند را نمایش میدهد که به دو تیغه خورد و بزرگ از هم جدا شده و به هرکدام از تیغه ها قلعه های جداگانه بنا گردیده است. برفراز همان کوه چاه عجیبی در دل سنگ حفر شده است که اگر پارچه سنگی در آن انداخته شود بعد از ۲۵ ثانیه صدای آن به زمین چاه میرسد. تعمیر این چاه را به «کد کهزاد» حکمران قلعه نسبت میدهند. (آریانا یا افغانستان).

ارگ نوره:

در غرب ولایت فراه از جمله آبدات تاریخی این ولایت است که در اطراف و قسمت های بالایی آن مردم قدیم بود و باش داشتند و یک چاه در قسمت فوقانی ارگ حفر گردیده که آب مورد نیاز خود را از آن بدست می آوردند. (ویکیپدیا)

قلعه لاش جوین:

این قلعه بنام قلعه سفید نیز یاد میشود در ولسوالی لاش جوین فراه موقعیت دارد و از قلعه های بزرگ کشور بشمار میرود. مردم این قلعه هنگام جنگ ها محاصره ، آب خود را توسط حفر کاری های زیر زمینی از رود فراه می گرفتند. (ویکی...)

حوض های خشتی:

در نزدیکی شهر فراه در قریه «بیزده» دو حوض بنام های ملا باشی و ملا ارباب مشهورند. این حوض ها به خشت پخته از زمین حوض الی سقف آنها کار گرفته شده اند (ویکی...)

ولایت فراه گرم و کم بارانی بوده دارای دشت های وسیع و زمین های حاصل خیز است، بنابراین هوای این ولایت در مژه و شیرینی میوه ها آنقدر مؤثر است که نظیر آنرا در جاهای دیگر کمتر میتوان یافت.

د پانو شمیره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ